

TREEF MAGAZINE

Nummer 16 Jaargang 2

mensen van om de hoek

CARLA

‘Ik geloof dat er een bedoeling is dat ik hier ben, dat ik een boodschap moet doorgeven: de realiteit wordt gemaakt door mensen. Maar zij zien dat niet. Ik zou willen zeggen: mensen kijk verder dan die zeepbubbel waar je in zit.’

TREF

MAGAZINE

over
mensen van om de hoek

Niemand wordt met een gebruiksaanwijzing van zichzelf, van de wereld of van het leven geboren en iedereen maakt er op z'n eigen manier toch iets unieks van. In het maandblad TREF tref je de persoonlijke verhalen van mensen van om de hoek. Zij vertellen wat hen beweegt en motiveert, en wat hun dromen en passies zijn. Alles kan in TREF. Het tijdschrift biedt inzicht in de beweegredenen van onze burens en wil hierdoor het wederzijds begrip in de samenleving versterken.

TREF Redactie en Informatie:

Aureliavinder 58 | 8016HC Zwolle | tel. 038-4653244
info@TREFmagazine.nl | www.TREFmagazine.nl

Aan deze TREF werkten mee:

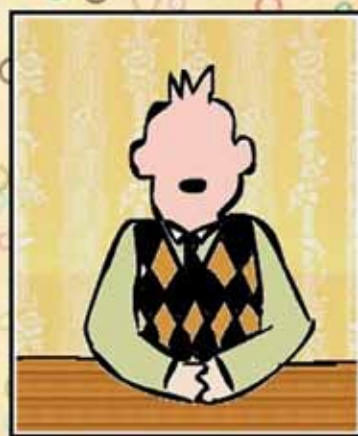
Mathilde van Hulzen, Janoh de Groot, Janneke Pelle, Marjolein Horstman, Bert Schoonhoven, Jenny Kamps, Frans de Jong en anderen.

Abonneren, adverteren, doneren, sponsoren

TREF is gratis. Kijk voor de TREFpunten op TREFmagazine.nl. Een abonnement is mogelijk, je betaalt alleen de verzend- en administratiekosten: € 35,00 per jaar. Maak het betreffende bedrag over op bankrekeningnr. 656 003 413 t.n.v. Marijke Mosterman Journalistieke Producties onder vermelding van naam en adres, en je ontvangt TREF per omgaande. TREF verschijnt 11 keer per jaar. Adverteren, sponsoren en doneren is natuurlijk altijd mogelijk. Bel of mail en ontdek de mogelijkheden!

TREF uit? Gooi 'm niet weg. Spaar 'm, bewaar 'm of geef 'm door!

WANLIJNER

Als je in slaap wilt
vallen maakt het
niet uit of je witte of
zwarte schapen telt.

Zeuren & Zanik zien de bestuurders als actieve vergrijzers pur sang

Weet je, met al
die belachelijke
bezuinigingen...

...bezorgen de regeerders
ons allemaal voortijdig
grijze haren.

En zo gaat de vergrijzing
natuurlijk nog veel sneller
dan voorspeld.

zeurenzanik.nl

WILLEM & WIM

EN VERDER...

Jenny's bespiegelingen	13
Door het oog van TREF	15
De Terechte Kronkel	19
Amsterdam Outsider Art	20
Janneke's belevenissen	25
Vraag het Secretia	26
Mathilde's Recept	27
Puntenslijper	28

ROELJE

CARLA

CORNELIS, NIC & JAN

WIM & WILLEM

BUITENGEWONE BOEREN

Janoh de Groot

In Ambt Delden wonen twee buitengewone boeren. Ze doen alles anders dan anders. Om te beginnen zijn ze beide geen boerenzoon, dus de keuze voor het boerenbedrijf is bijzonder te noemen. Trots op hun product en de wijze waarop ze het voor elkaar hebben gekregen vertellen ze mij het buitengewone verhaal. En dat begint meteen al met een buitengewoon gebruik. Bij binnenkomst wordt mij koffie aangeboden en daarnaast komt een houten plankje te liggen met daarop een droge worst, van eigen varkens natuurlijk. Wim snijdt er plakjes af, Het is een bijzondere combinatie, maar koffie en worst smaken prima.

‘Voor mij begon het in Portugal’, vertelt Wim Meulenkamp. Hij en Willem Rienks waren vijf jaar geleden in Portugal. ‘We waren daar voor een project van Alterra, daar werkten we toen. We waren bij een Nederlandse boer die daar woont en werkt en ‘s avonds nam hij ons mee naar een plaatselijk restaurant. Daar hebben we voor het eerst het varkensvlees van de plaatselijke varkens geproefd. Dat vlees was van Iberica varkens, die leven daar onder de kurkeiken. En dat was bijzonder lekker vlees, en met dat dierenwelzijn. Ik dacht dat zouden we in Nederland ook moeten hebben. Ik wou altijd nog een keer boer worden en in juli 2011 zijn we gestart.’

Willem

De partner van het eerste uur komt binnen lopen. Willem Rienks: ‘Voor jou begon het in Portugal, maar voor mij niet. Ik weet niet zo goed waar het voor mij begon, Portugal was wel een duwtje. Misschien begon het voor mij wel in Wageningen.

Daar hadden ze graan geoogst en op dat veld lieten ze duizend of misschien wel tweeduizend vleeskuikens los. Iedereen in Wageningen bij de universiteit fietste er langs, en iedereen had het er over. Elke week waren ze een stukje groter gegroeid. Er lagen stobalen in de wei, als er een buizerd over ging dan vlogen ze daar onder. Dat vond ik hartstikke mooi. Na een paar weken stond er een groot bord bij: ik ben naar de slager en drie dagen daarna was alles uitverkocht. Ik dacht: dit is hartstikke goed. Zo willen mensen het, ze zien dit en ze kopen het blijkbaar. Waarom doen ze dit niet vaker. En wij doen dit dan nu met varkens. De maatschappij vraagt om een andere productiewijze. Laten wij dat dan bieden en kijken of mensen erop inspelen. Zo ging het voor mij.’ Willem loopt weer weg.

Grond

De beide mannen hebben zelf niet zoveel grond. Wim: ‘De gronden huren of pachten we of krijgen we in bruikleen. Op

vijftien plekken in Nederland lopen nu al varkens van ons. Er lopen veertig zeugen en driehonderd biggen en vleesvarkens. Allemaal bij mensen die iets met varkens hebben. Soms ook bij landgoederen, dat trekt ook weer mensen. Soms kom ik ergens waar varkens van ons lopen en dan zitten daar vier mensen op een rij met een koelbox tussen ze in naar onze varkens te kijken. Dat vind ik hartstikke mooi.'

Oude rassen

Ze hebben twee rassen bonte Bentheimers en Gasconne. Wim: 'Dit zijn oude sterke rassen. De bonte Bentheimer kwam oorspronkelijk voor op de grens met Duitsland, hier in Twente. Die was bijna uitgestorven. Mensen gingen ze binnen houden, maar daar kunnen ze niet tegen dan worden ze hartstikke vet. Maar als je ze buiten houdt, daar kunnen ze hartstikke goed tegen. En Gasconne kwam oorspronkelijk uit de Franse Pyreneeën, dit ras was ook bijna uitgestorven. Dit ras is net zo sterk. Het zijn langzaamgroeiende rassen. Wij gaan voor intramusculair vet. Dat is vet wat door de spier loopt. Dat vet brengt smaak aan het vlees. De Bentheimer groeit in twaalf maanden op en de Gasconne in veertien maanden. Ze lopen zomer en winter buiten in het bos, dat zijn ze gewend. Daar is een poel om in te badderen en zand om in te woelen. Ze doen het er prima op. Het zijn hele robuuste rassen, sterke dieren.'

Herdsmanager

'We hebben een man in dienst, Bart, en die noemen we onze herdsmanager.' Wim lacht. 'Hij komt overal en zorgt ervoor dat alles goed gaat met de varkens en er rasters geplaatst worden en zo. Hij regelt de praktische zaken. Het eerste jaar deed ik dat ook, maar nu doet hij dat allemaal. Wij zijn zelf meer indirect met varkens bezig. Hier achter heb ik er drie lopen, die voer ik elke ochtend, maar verder ben ik met regel-dingen bezig.'

Crowdfunding

Hoe hebben ze dit nou zomaar kunnen opzetten? Wim: 'We zijn met het idee crowdfunding aan de slag gegaan. Ik las over een man in Schotland die een bierbrouwerij wilde opzetten. Hij deed dat met crowdfunding. De mensen kochten al bier voordat hij de brouwerij had staan. Zo zijn wij ook begonnen. Mensen steunen ons met honderd euro en daar krijgen ze in de loop van drie jaren voor de waarde van honderdvijftig euro aan producten voor. Dus in het eerste, tweede en derde jaar krijgen ze een vleespakket. Dat geeft ons de gelegenheid om te pionieren en het op te zetten.'

Open dagen

Wim: 'We hebben net vier open dagen gehad. Dat kost veel tijd om dat te organiseren. Maar dat hoort erbij, dat de mensen kunnen komen kijken. Ik geef dan een presentatie over het idee van de buitengewone varkens. Ze krijgen een hapje en een drankje en kunnen op varkensafari. Hier achter in het bos loopt een grote groep varkens. De afgelopen dagen was het een groot succes. Er kwam zo'n duizend man op af.' Hebben de heren een boodschap aan de wereld? Wim: 'Wij hebben niet een boodschap die we uitdragen, maar we willen bewuste consumenten wel een alternatief bieden. Mensen kunnen wel zien dat het ook op deze manier kan. Er is een groeiende groep consumenten die bewust bezig wil zijn met hun eten en daar willen wij wel een alternatief voor zijn. Het is niet zo dat wij ons afzetten tegen mensen die het anders doen. Wij geloven heilig in ons product, wij vertellen ons eigen verhaal. Wij doen het op onze eigen manier. Het belangrijkste voor ons is het dierenwelzijn. Dat de dieren een goed leven hebben. En dat mensen weer varkens kunnen zien lopen. Die hebben ze een hele tijd bijna niet kunnen zien.'

Veehouderij

'Wat ik wel zie is dat de rest van de boeren zo'n beetje net in leven wordt gelaten door de grote retailbedrijven', zegt Wim. 'Die worden, zoals ik het zie, behoorlijk uitgeknepen. Ze produceren varkens die gaan naar de Vion, dit is de grootste varkenslachterij van Nederland, en vandaar naar de supermarkten. Die boer heeft niks te vertellen over hoeveel hij voor zijn product krijgt, omdat hij geen contact heeft met zijn consument. Dat contact hebben die supermarkten. Zo'n boer kan alleen maar aan de kostprijs draaien, een grotere stal zetten zodat het sneller gaat, het voer weer net iets goedkoper inkopen, omdat 'ie meer koopt dan een ander. Ze verdienen alleen een beetje meer met schaalvergroting. Wij willen alleen maar het allerbeste vlees maken wat er is met het beste dierenwelzijn. En wij moeten zorgen dat we aan de achterkant meer voor ons product krijgen, dus wij moeten contact hebben met de consument. En daarom doen wij het

zo. De crowdfunders leveren wij producten aan, rechtstreeks van boer naar consumenten. We hebben op dit moment een dikke 1500 mensen die geïnvesteerd hebben in ons bedrijf en die van ons vleespakketten krijgen. Dat is in feite een klein dorp en wij zijn daarvoor de slager, zo zie ik het.'

Twente

Wim is in Twente opgegroeid en zal daar blijven wonen. 'Ik vind het hier echt fantastisch. Ik hou van het Twentse leven, de onderlinge band is geweldig. Hier leef je in gemeenschap met alles en iedereen door mekaar heen. Bijvoorbeeld met de zomerfeesten in een feesttent, daar komt van twee tot tachtig jaar en iedereen kent elkaar. Het leven hier vind ik super.'

Plannen

Wim: 'In augustus willen we met een webshop beginnen, waar consumenten rechtstreeks vlees kunnen bestellen. De crowdfunders hebben natuurlijk altijd voorrang. Het wordt wel spannend of we dan genoeg vlees daarvoor hebben. Maar mensen hebben wel behoefte aan vers vlees. We denken ook in de toekomst kookworkshops te gaan houden. Als we honderd zeugen hebben dan hebben we een stabiel bedrijf.'

Wet- en regelgeving

De boeren lopen tegen allerlei dingen aan. Wim: 'Noem alleen al de wet- en regelgeving die niet past voor ons. Het hele

denken bij het ministerie is dat een varken een hokdier is. Als je ze dan buiten laat lopen, dan schrikken ze daar van. Dat is lastig. Wij moesten onze mestboekhouding invullen en op die website kun je varkens alleen invullen als hokdier. Ik belde het ministerie op en zei: ik ga ze buiten houden. Toen zei die man: "als u dat niet kunt aanvinken dan kan dat niet meneer." En dan moet je de ene brief na de andere sturen en op gesprek gaan en dan hoor je een paar maanden niks. Toen was het wel geregeld, maar dan ben je wel een paar maanden verder. En toen ineens kreeg ik een uitnodiging van de Koningin om op de nieuwjaarsreceptie te komen. Elk jaar nodigde ze een andere beroepsgroep uit en nu waren dat vijftig boeren. Dat vond ik mooi, dat ik daar bij hoorde.'

Goed leven

'Als die varkens bij ons geslacht worden hebben ze een goed leven gehad', zeggen Wim en Willem. 'En vervolgens maken we mensen blij die dat opeten, dat is toch geweldig. Er zijn zelfs vegetariërs die ons ondersteunen, die zeggen: "als mensen dan toch vlees eten, dan moeten ze maar jullie vlees eten." Mensen doen mee om verschillende redenen. Sommigen voor het dierenwelzijn en anderen omdat ze de smaak van vroeger weer willen, die zeggen: "ik kan nergens meer een fatsoenlijke speklap krijgen." En dat kan hier wel, we hebben een uniek product.'

Buitengewone varkens zijn te volgen op facebook en twitter en op hun eigen website: buitengewonevarkens.nl

Stop met *hokjesdenken!*

Carla de Boer dicht en schildert. Met haar kunstwerken en poëzie wil ze de wereld een boodschap meegeven. 'Ik zou zo graag willen dat mensen niet in hokjes denken en dat ze de ander daadwerkelijk zien, horen en helpen.' Ze weet waar ze het over heeft. Haar niet aangeboren hersenafwijking maakt dat Carla wat langzaam is en meer tijd nodig heeft. 'Er is niets frustrerender dan dat mensen je daardoor niet serieus nemen.'

Riet, panterprint en schilderijen. Carla's etagewoning heeft een geheel eigen stijl. Kunstzinnig en warm. Evenals Carla zelf. 'Ze zeggen wel eens dat ik op Mona Lisa lijk', vertelt ze, en dat is ook zo. Dezelfde open, maar tegelijk ook mysterieuze blik, het klassieke gezicht en het lange haar. Carla praat bedachtzaam. Soms is ze even stil, denkt ze na. 'Toen ik drie jaar was, dat is 41 jaar geleden, heb ik een bijna-doodervaring gehad', vertelt ze. 'Ik liep door een glazen deur, waardoor ik een slagaderlijke bloeding in mijn arm kreeg. Ik ben bijna doodgebloed, waardoor mijn hersenen zuurstofgebrek hebben gekregen. Ik kan de meeste dingen wel zelf, maar het gaat heel langzaam. Je merkt ook dat ik af en toe stil ben. Dan moet ik even

nadenken: hoe moet ik het ook alweer formuleren. Omdat ik langzaam ben, gaan mensen vrij snel over me heen. Daar heb ik een hekel aan. Ik heb mij zelf geaccepteerd en ik vind dat anderen dat ook moeten doen. Het is heel frustrerend als je niet serieus genomen wordt. Vroeger kreeg ik er echt zware driftbuien van. Nu is dat minder, ik denk dat dat ook komt omdat ik vegetarisch ben geworden. En als ik een strakke structuur heb, gaat het heel goed.' Carla is een diepe denker. 'Ik wil niet dat mensen denken dat ik oppervlakkig ben, ik ben alles behalve oppervlakkig. Daarom maak ik ook gedichten. Dat doe ik sinds een jaar of tien. Eén keer in de zoveel tijd maak ik er eentje. Als ik bijvoorbeeld op een cruciaal punt in mijn leven sta. Dan dicht ik. Ze komen uit mijn ziel.'

Visioenen

Door het ongeluk heeft Carla er een gave bijgekregen, vertelt ze. 'Ik zie namelijk visioenen in mijn dromen. Ik zie mijn persoonlijke toekomst. Die dromen komen echt uit. Een paar jaar geleden is mijn oma overleden en een tijdje later maakte ik een schilderij. En elke keer als ik daar een foto van ging maken, zag ik een geest op dat schilderij. En ik weet zeker dat het mijn oma was, die over mij waakte. Dat voelde goed. Het is niet zo dat ik veel contact met haar had, maar ik had wel

een band met haar. En een diep respect. Ze had zoveel meegemaakt. Veertien kinderen gebaard en dat overleefd. Kanker overleefd. Maar toen mijn opa stierf was ze haar maatje kwijt. Een jaar later overleed ze zelf. Ze is 87 jaar geworden.' Laatst had Carla nog een vreemde droom. 'Ik droomde dat ik een weerwolf was. Ik was in een bos en keek door de ogen van een weerwolf. Ik zag mezelf niet, maar ik wist dat ik een weerwolf was. Ik moest op jacht. Als weerwolf jaag je op alles wat beweegt. Dit was geen voorspellende, maar meer een mythologische droom.

CARLA

Dat betekent dat er weer een concrete, voorspellende droom gaat komen. Het is een voorbode, het komt er weer aan.'

Karma

Volgens Carla is het bijna onmogelijk om na een bijna-doodervaring nergens in te geloven. 'Ik geloof in karma. Ik geloof dat je alles wat je aan andere mensen geeft, je ook weer terug krijgt. Zowel goed- als kwaadgezind. Daarom wil ik ook graag goed voor mensen zijn. Ik denk dat het karma was dat ik het ongeluk overleefd heb. Ik geloof ook dat er een bedoeling is

dat ik hier ben, dat ik een boodschap moet doorgeven: mensen kijk verder dan die zeepbubbel waar je in zit. Realiteit wordt gemaakt door mensen. Maar zij zien dat niet. Dat wil ik doorbreken. Daarom schilder ik. Om mijn boodschap door te geven.' De visioenen die Carla droomt zijn praktische, letterlijke dingen. 'In het begin droomde ik alleen mooie dingen en van vakanties. Bijvoorbeeld dat ik naar de nek en het achterhoofd van het paard keek waar ik op zit. En dat kwam dan ook letterlijk uit. Toen ik net getrouwd was, droomde ik dat mijn leven ging veranderen. Ik wist dat ik ging scheiden. Maar ik heb het niet tegen mijn man gezegd.'

Zesde zintuig

Na op een gewone school te zijn weggepest, ging Carla naar een school voor bijzonder onderwijs. 'Ik vond de school schitterend, erg prachtig. Ik kreeg er heel veel stageplekken. Eigenlijk was het alleen maar een doorsluispoort naar de sociale werkplaats. Ik heb er echter ook een stageplaats gehad, dat is behoorlijk schokkend maar het hoort bij mijn leven. Ik heb stage gelopen bij een manege en de eigenaar heeft me van mijn twaalfde tot mijn zestiende seksueel mishandeld. Ik heb later aangifte gedaan. Maar in feite was het mijn woord tegen het zijne. Ik heb er voor mezelf niets mee bereikt, maar ik wilde dat hij een strafblad kreeg. Zodat hij het niet bij anderen zou doen. Dat was veel later, ik heb het tien jaar lang verdrongen. Ik durfde het eerst niet te vertellen. En dat kwam door verschillende factoren. Ik was bang dat ik er de schuld van kreeg. Maar ik wilde ook de paarden beschermen. Ik dacht: als ik aangifte doe, wie gaat er dan voor de paarden zorgen?' Carla is door de ervaring niet bang voor mannen

geworden. 'Maar ik heb wel een zesde zintuig ontwikkeld voor mensen die niet eerlijk zijn. Ik ben extra alert en merk het meteen als mensen mij niet eerlijk behandelen. Maar paarden vind ik nog steeds geweldig. Ik heb een passie voor paarden. Ooit ben ik op vakantie in de Pyreneeën geweest, waar ik we een week lang op half wilde paarden hebben gereden. Dat was geweldig.'

Omgaan met klein budget

Na school ging Carla aan het werk in de sociale werkplaats. 'In het begin vond ik het heel leuk. Ik deed van alles. Hout, textiel, metaalbewerking; van lattenbodems maken tot en met onderbreken inpakken. Later vond ik het steeds minder leuk worden. Ik zag hoe mensen op de werkvloer werden gemanipuleerd door de kantoormensen. Dat vond ik niet eerlijk. Ik wilde het voor ze opnemen, want ik heb een ongelofelijke hekel aan onrecht en manipulatie. Zoals de metafoor zegt: als je met pinda's betaalt, krijg je aapjes.'

Ze werkte in totaal negentien jaar bij de Sociale Werkplaats. Ze volgde cursussen en haalde twee certificaten: Engels en kunstgeschiedenis mavo-D niveau. En ze kreeg een vriend. 'Na tien jaar verkering zijn we getrouwd. Ik had een zwarte trouwjurk. Maar we werden uiteindelijk toch niet gelukkig. Na vijf jaar zijn we gescheiden. We hebben afgesproken dat hij geen alimentatie hoefde betalen als hij al onze schulden op zijn naam zette.' Carla ging eerst op kamers wonen, later vond ze haar huidige etagewoning. 'Op een gegeven moment werd ik ontslagen, want men vond dat ik te vaak ziek was. Ik ben hooggevoelig en mensen die hooggevoelig zijn, hebben extra veel last van stress. Ik ontwikkelde een psychosomatische afweer: ik werd dus letterlijk ziek van de stress. En die stress kwam dus doordat ik zag dat mensen gemanipuleerd worden.' Carla kreeg een uitkering en toen ging het financieel mis. 'Ik ben in de schulden gekomen omdat ik zonder dat ik het wist geen premie had betaald en er problemen waren met de energiekosten. Kijk, ik had negentien jaar gewerkt, ik had helemaal niet door wat ik allemaal moest regelen. Wist ik veel! Dus ik word gekort op mijn WIA-uitkering. Vorig jaar kreeg ik een WIA-uitkering van 935 euro netto, waar 218 euro van werd ingehouden. Terwijl dat maar maximaal 10% mag zijn. Ik heb een huurschuld van drie maanden en een schuld van 7000 euro. Ik krijg nu maandelijks 712 euro. Maar we zijn in overleg, om te kijken hoe het verder moet met mijn financiële situatie. Mijn situatie is benard, maar ik heb toch een beetje hoop. Dit gebeurt trouwens niet alleen bij mij: ik ken mensen die een inkomen hebben van minder dan 650 euro. Daar kun je niet van rondkomen, dus dan ga je lenen en kom je steeds dieper in de schulden. De politiek zou hier iets aan moeten doen.'

De droom

Carla heeft een droom 'Maar mijn droom is eigenlijk niet te verwezenlijken. Mijn droom is namelijk wereldvrede. Wat eventueel wel te verwezenlijken is, is dat ik de mensen wakker wil schudden. Ik wil de mensen laten zien dat ze niet in hokjes moeten denken. Je bent niet alleen in de wereld. Ik probeer dat met mijn schilderijen en gedichten duidelijk te maken. Ik zal mijn hele leven blijven schilderen. En dat doe ik niet om mezelf, maar om mijn boodschap die ik door wil geven. Dat mensen elkaar gaan helpen, niet in theorie, maar vanuit hun hart.'

Op zoek naar jezelf

*Kunnen mensen voelen, zien,
horen en begrijpen wie mensen zijn?*

Ik denk: ja.

Omdat we beleven.

En wie beleeft, zal zoeken naar zichzelf.

En zal niet stoppen tot hij vindt.

Maar waar moet je zoeken naar jezelf?

*Kijk en luister naar je vrienden, ouders,
broers, zusters, kinderen, dieren
en ieder die je lief hebt.*

Dan zal je jezelf vinden.

In liefde en respect van je geliefden.

*En dan kan jij ook liefde en respect geven
aan ieder die het verdient.*

Carla

Jenny Kamps:
Mensenmens; voorheen in de bres voor zwerfjongeren,
nu coach en teamleider in een verzorgingstehuis

Opgevangen

Soms zit je vastgenageld aan je stoel. Mij overkwam dat pas op een zonovergoten terras in Hengelo. Drie spaatjes rood, een volle blaas en toch kon ik niet opstaan uit mijn stoel. Ik maak u, lezer van Tref, deelgenoot van hetgeen ik hoorde en zag...

Een boom van een man, type motorrijder en kunnen behoren tot clubs waarmee je liever niet dan wel mee geassocieerd wilt worden. Tafelgenoot: jong meisje, 18 jaar. Tot aan gisteren 15.20 uur wist hij niet dat hij de (mogelijke) vader was van een 18-jarige dochter. Nu vandaag, 13.15 uur, was hun eerste ontmoeting.

Hij: "Je telefoontje overviel me. Je moeder heb ik inderdaad gekend. Ongetwijfeld zullen we ook gevreeën hebben. Dat ze zwanger was heb ik nooit geweten. Ik ben verbijsterd. Je lijkt op mijn moeder. Wist jij ook niet van mijn bestaan?"

Nee, zij wist totaal niets van zijn bestaan af. Haar moeder was nu getroffen door een levensbedreigende ziekte. Dat gegeven maakte dat moeder haar geheim ging delen met haar dochter. De onbekende vader kreeg een naam. De afwezige vader kreeg een gezicht, een adres en zelfs een telefoonnummer. En nu dus een eerste ontmoeting.

Hij is zichtbaar ontroerd. Achttien jaar heeft hij gemist van haar leven. Alles wil hij weten. Opvoeding, school, werk, liefdes. Toch is er ook twijfel. Is hetgeen hij hoort en de gelijkenis die hij denkt te zien echt zo of? Hij wil wel een DNA-test. Zij begrijpt dit.

Wat mij raakt is de ongelofelijke zuiverheid in toon en houding tijdens dit gesprek. Begrip en liefde is voelbaar, zichtbaar en hoorbaar. Ontroering bij mij omdat ik dit soort van mannen vaak andere eigenschappen toedicht. Ik merk dat ik ook een hekel heb aan mijn eigen bekrompenheid.

Treffend is de gelijkenis tussen de twee. Ook in een aantal kleine gebaren. Hier zit een vader met z'n dochter. Dat kan bijna niet anders.

Dan staan ze op. Volgende week gaan ze samen een hapje eten. Ze willen de tijd nemen om elkaar te leren kennen, geen overhaaste stappen zetten. Ik ben ontroerd. Vader en dochter! Deze beide mensen wens ik een toekomst in gezamenlijkheid toe. Een toekomst vol liefde.

Vader en dochter het ga jullie goed!

NIC & JAN

De wereld verandert, maar de *St. Annamolen* draait nog steeds

Mathilde van Hulzen

Als de blauwe vlag wappert, kun je bij elke molen in Nederland binnenstappen voor een praatje met de molenaar. 'Hartstikke leuk, dat contact met bezoekers', vindt Nic Veenman, molenaar op de St. Annamolen in Nijmegen. Samen met zijn collega Cornelis van Loon heeft hij deze molen het afgelopen jaar weer op gang gebracht. 'Prachtig toch, als je die wieken zo ziet draaien?'

Vroeger beklom je nog hijgend en puffend de steile, houten trappen met hun krakende treden om boven in de St. Annamolen te komen, maar dat hoeft niet meer. Midden in de molen staat nu een glimmende, moderne lift. Met een druk op de knop zoef je naar de etage waar het naar hout ruikt en gemalen graan. Door een kleine deur stap je uit de schemerige ruimte op het houten platform. Hier staat het kruirad waarmee de wieken naar de wind toe worden gedraaid. Daar tref je Nic Veenman of Cornelis van Loon, de vrijwillige molenaars. En met een beetje geluk ontmoet je Jan Herckenrath, die op de molen is geboren en getogen.

Jan's grootvader was al molenaar. Diens zoon Johan werd molenaar op een molen in het Brabantse Nistelrode. Zoon Harrie ging rond 1920 als knecht werken op de St. Annamolen bij mulder Theodorus Janssen. De St. Annamolen is vernoemd naar de omliggende wijk, vroeger een piepklein dorpje dat buiten Nijmegen lag en zijn naam ontleende aan een kapel ter ere van de heilige Anna.

Een halve cent verschil

'Theodorus Janssen had geen opvolgers en daarom heeft hij de molen in 1928 aan Harrie verkocht', vertelt Jan. 'Harrie

was mijn vader. In dit kleine huisje hier pal achter de molen stond mijn wieg. Samen met mijn broer heb ik altijd geholpen bij het malen. Zo'n 1100 zakken meel sjouwden we hier in een week weg, zakken van vijftig kilo per stuk. Zwaar werk ja. Maar we leefden er uiteindelijk met drie gezinnen van: mijn vader, mijn broer en ik.'

Bij bakkerijen in de omgeving konden de molenaars zich inschrijven om meel te leveren. 'Het ging meestal om een halve cent verschil, of je mocht leveren of niet. Maar mijn vader had de opdracht wel heel vaak!' Later haalde Jan de benodigde papieren om een dierenspeciaalzaak in de molen te beginnen en voegde een bakkerswinkel toe. De molen kwam langzaam tot stilstand. Eind 1999 verkocht Jan de molen, zijn broer was toen al overleden. 'Ik heb hier 48 jaar gewerkt, ik wilde wel eens met pensioen. Mijn twee dochters hadden geen belangstelling. Ik kon het zo regelen dat één dochter hier beneden in de bakkerswinkel kon blijven werken. Voor de rest stapten we als familie helemaal eruit. En dat vond ik prima, want als je kinderen je bedrijf voortzetten, ontkom je er niet aan om zelf ook nog te blijven meewerken. Nu geniet ik van mijn rust.'

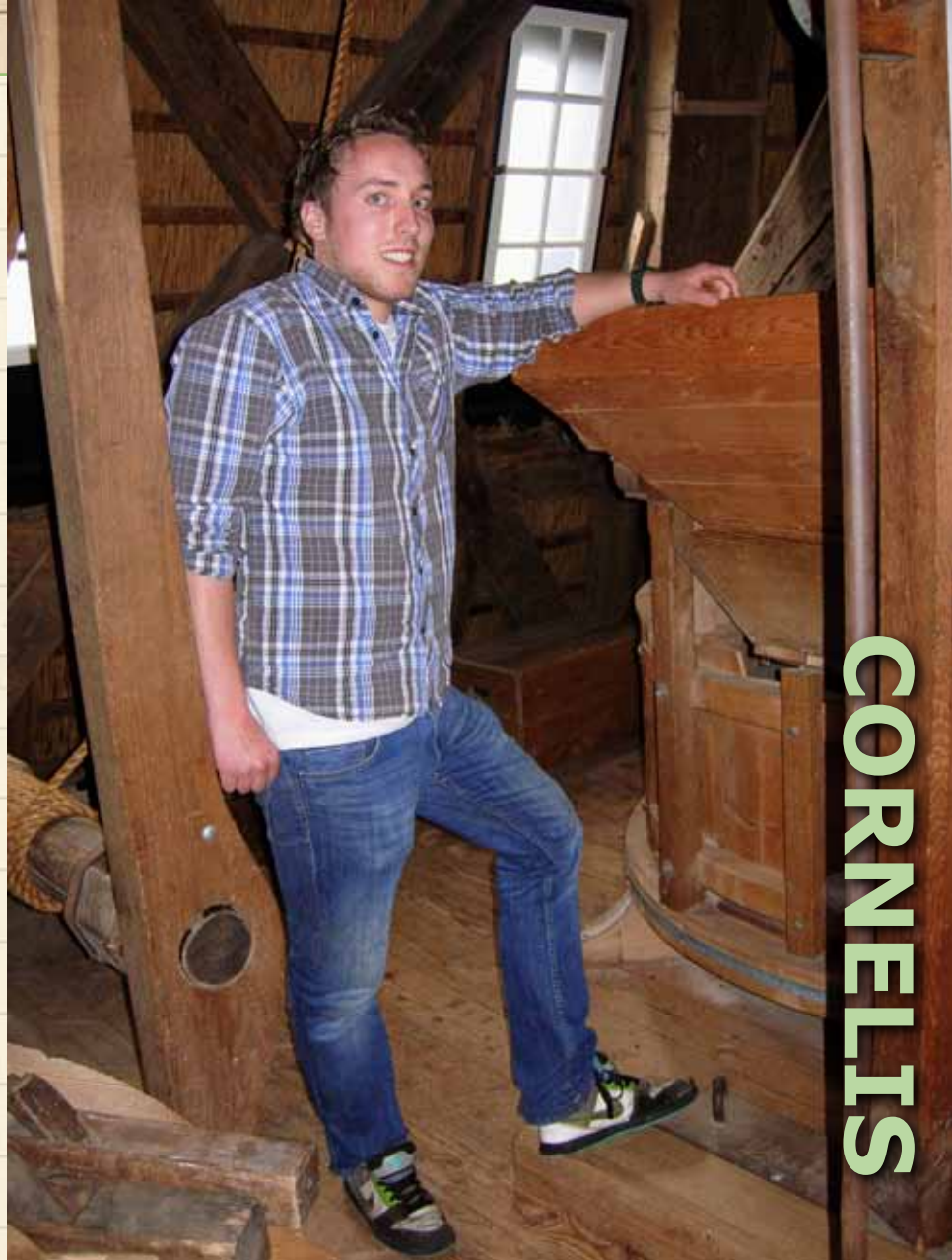
Renovaties

De nieuwe eigenaar werd Ray Lemmens, een Nijmeegse ondernemer met een voorliefde voor historische panden. Lemmens vond de molen als kind al prachtig en nam zich destijds al voor het pand te kopen als hij daartoe de kans zou krijgen.

Maar Ray is geen molenaar en dus bleef de molen merendeels stilstaan, alhoewel er in 2002 nog een record werd gevestigd door 96 uur aaneengesloten te draaien tijdens de Nijmeegse Vierdaagse. Maar na het afbreken van een complete zeilarm tijdens het draaien, werd de molen aan de ketting gelegd. Er was een grote restauratie nodig.

'Maar wij hebben 'm al eerder grondig gereviseerd', vertelt Jan verder. 'Tussen 1976 en 1979. U moet weten, oorspronkelijk was dit een poldermolen. Hij stond in het Land van Maas en Waal, in de buurt van Alphen, om de polder daar droog te malen. Maar door de opkomst van de stoomgemalen werden de molens overbodig. Toen is deze molen in 1849 uit elkaar gehaald, naar Nijmegen vervoerd en omgebouwd tot korenmolen. Dat jaartal staat nog op het rietdek.'

De St. Annamolens werd in Nijmegen op een belt gebouwd, een aarden heuvel met aan beide zijden een toegang. Daarin konden paard en wagen worden gereden, zodat de graanzakken met behulp van de molen konden worden opgehesen. Maar tegen de tijd dat Jan's vader de molen overnam, waren de wieken al lang verdwenen en werden de molenstenen met een dieselmotor aangedreven. 'Na 1979 zaten er weer wieken aan en stond de molen vijf meter hoger op een stenen onderbouw, zodat de wieken meer wind konden vangen. In die tijd is ook de houten stelling eraan gezet, anders kon je niet meer

CORNELIS

bij het kruirad komen. Sindsdien is de molen rijksmonument.'

Bij de renovatie in 2010-2011 kreeg de molen een nieuwe kap, wederom nieuwe wieken en een vernieuwde omloop. Binnen werden de vloeren en het interieur aangepakt. Uit die tijd dateert ook de lift.

Gek

Wat er nog ontbrak, was een molenaar. Toevallig had Nic Veenman na zijn pensionering net zijn 2,5-jarige opleiding tot vrijwillig molenaar afgerond, bij het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Hij kon meteen aan de slag bij de St. Annamolens. 'Echt heel leuk! Vroeger ging ik al vaak samen fietsen met een vriend die molenaar is. Als we dan toevallig een wiek zagen tijdens ons tochtje, stapten we altijd af om even te kijken en foto's te maken. Een molen trekt altijd, dat zit erin. Dat merk je ook aan de kinderen die hier komen, die vinden het fantastisch.'

Hij vervolgt: 'Dus ik had altijd al interesse in molens en was lid van de Vereniging De Hollandsche Molen. Toen ik met pensioen ging, vond ik dat het tijd was om die opleiding te gaan doen. Dat is trouwens best wel pittig: je moet alle typen molens kennen, je krijgt theorie- en praktijklessen en je moet in de leer op meerdere molens. Ook kennis over het weer is heel belangrijk. Je moet weten wat de wind doet, wat er gebeurt tijdens buien, welke zeilvoering onder verschillende omstandigheden nodig is.'

Grappend: 'Tot slot moet je er ook een beetje gek voor zijn, om dit te doen. Want er zijn veel minder molenaars dan molens in Nederland. En een molen moet draaien. Rust roest, ook al is 'ie van hout gemaakt. Een molen die stilstaat, dat is achteruitgang. Dus ik werk ook als vrijwillig molenaar bij andere molens. Eigenlijk zou ik wel elke dag kunnen draaien, maar dat geeft thuis problemen, haha.'

Kunst

Ook Cornelis van Loon vond molens altijd al geweldig. Naast zijn gewone studie behaalde hij in september 2011 het molenaarsdiploma en werkt hij nu als vrijwillig molenaar, onder andere bij de St. Annamolen. 'Gewoon molenaar zijn, dat is een hobby. Maar koren malen zoals de molenaars dat vroeger deden, dat oude ambacht is een kunst. Het is echt niet makkelijk om het goed te doen. Die uitdaging, daar hou ik wel van.' Cornelis en Nic willen in de toekomst ook weer gaan malen op de St. Annamolen. 'Maar daarvoor moeten we nog veel doen. Bijvoorbeeld de maalstenen schoonmaken en waterpas leggen.'

Ze zijn er trots op dat de molen sinds hun komst al honderd-duizend omwentelingen heeft gedraaid. 'We zijn een goed team', knikt Nic. 'Cornelis is nog jong, ik ben op leeftijd, we kunnen goed samenwerken, dus dat is mooi.'

Wat Nic aantrekt in de molen, is de geschiedenis en de techniek. 'Je werkt in een historisch monument, dat geeft een speciale sfeer. Vanmorgen hadden we vier volle zeilen erop, toen draaide ze snel en dat geeft een mooi gevoel.'

Ja, voor mij is de molen een dame, ook al beweert het woordenboek anders. Als ze draait, is het net alsof ze leeft.'

Nic vindt het ook leuk om bezoekers te ontvangen. 'We krijgen hele positieve reacties als we draaien. Vaak sta ik buiten op de stelling en als je dan het commentaar hoort van de kinderen die voorbij komen... die vinden dat prachtig. En de molen wordt veel gefotografeerd. Dus ik vind het leuk om te malen, maar ook om rondleidingen en uitleg te geven. Als de blauwe vlag buiten hangt, is iedereen welkom.'

Voormalig eigenaar Jan is vaste bezoeker. 'Het doet me goed dat de St. Annamolen nu zo mooi wordt bijgehouden. Het is toch een bijzonder, kenmerkend gebouw, iets ouds, iets aparts, iets dat de aandacht trekt en wat iedereen hier in de omgeving kent. Er is ongelofelijk veel veranderd in de wereld, maar de molen staat er nog.'

De St. Annamolen

Locatie:	Nijmegen, kruising St. Anna straat/Hatertseweg
Bouwjaar:	1819, in 1849 op de huidige locatie in Nijmegen geplaatst, in 1905 onttakeld
Type:	stellingmolen
Kenmerken:	houten, achtkantige molen, rietgedekt, op stenen onderbouw
Vlucht:	26,5 meter
Functie:	oorspronkelijk poldermolen, later korenmolen
Restauraties:	1976-1979, 2009-2011
Status:	rijksmonument

Aan: TREF Magazine

Amsterdam, juni 2013

Beste TREF!

Je staat misschien een beetje verbaasd te kijken, doordat je nu een brief van mij krijgt, in plaats van een serieus artikel, dat je verwachtte. Dat komt zo: het maken van een stuk, met een kop en een middenstuk en een staart en een conclusie, kost mij gewoonlijk enige hoofdbreken. Vandaag ben ik niet zo in vorm: ik denk dat ik een beginnende griep heb. Niks bijzonders, hoor - 't gaat vanzelf wel weer over. Maar het schrijven van een brief vind ik nu makkelijker dan het bedenken van een echt artikel. Daar komt bij: ik vind het schrijven van een brief wel eens leuk! Ik krijg ze ook graag; al gebeurt dat niet zo vaak. Tegenwoordig gaat bijna alles per mail, nietwaar; maar dat vind ik toch wat minder persoonlijk. Hoe gaat het met jou? Altijd als ik je zie, zie je er geweldig uit hoor, daar niet van, met je glanzende uiterlijk en je mooie foto's! Maar ik vraag 't toch maar, want je kunt, is mijn ervaring, niet altijd op 't uiterlijk afgaan.

Ik had vorige week een leuke ontmoeting, waarover ik je graag wil schrijven - een ontmoeting die me tot nadenken stemde. Om het goed te kunnen plaatsen, moet je eerst dit weten: In 1954 schreef Simon Carmiggelt een verhaaltje, dat heet 'Het woord'. Het is niet een erg goed verhaal, maar wel leuk; je kunt het vinden in de bundel 'Ping Pong'. Het gaat ongeveer als volgt. De ik-figuur moet van zijn baas een belangrijk rapport ophalen bij een overheidsinstantie. Hij wordt dan een paar maal van het kastje naar de muur gestuurd, tot hij eindelijk komt bij iemand achter een loket, die dan zegt: 'Nou meneer, het is bijna gereed. We moeten het alleen nog even epibreren. Dus als u volgende week terugkomt.....'. De ik-figuur zegt dan 'Dat is goed' en gaat weg. Maar dan bedenkt hij: 'Wat bedoelen ze daar eigenlijk mee - 'epibreren'? Ik heb daar nog nooit van gehoord!'. Hij vindt het wel wat lastig (want hij schaamt zich een beetje voor zijn onwetendheid), maar hij gaat toch terug en vraagt het. Dan blijkt dat het woord helemaal niets betekent: de ambtenaar heeft het verzonnen en gebruikt het regelmatig om bijvoorbeeld meer tijd te krijgen. En het werkte: tot dan toe vroeg niemand ernaar, maar iedereen slikte het voor zoete koek!

Wel, vorige week kwam een mevrouw (zij wist dat ik een bewonderaar ben van Carmiggelt) bij me langs; en ze vertelde me het volgende: 'Ik heb hier om de hoek een winkel in taarten. Voor de deur staat een groot schoolbord; elke dag schrijf ik dat vol met informatie over de aanbiedingen van de dag. Maar kort geleden had ik daar ineens helemaal geen zin in. Ik herinnerde me het verhaaltje over epibreren; en toen schreef ik groot op dat bord: 'DEZE TEKST MOET NOG WORDEN GEËPIBREERD'. En weet u wat ik nou zo bijzonder vind? Die dag kwamen vier mensen mijn zaak binnen, alléén om te vragen wat dat woord 'epibreren' betekende! Vier mensen! Op één dag! Bij Carmiggelt vroeg niemand het. Nou ja, ééntje, op het laatst. Bij mij vier! Zou dat nou betekenen dat de mensen in de loop van de tijd vrijer zijn geworden om te vragen - in deze tijd van internet? Zouden de mensen mondiger geworden zijn en eerlijker tegen zichzelf en anderen en kunnen ze makkelijker erkennen dat ze iets niet weten? Wat denkt u ervan?'

Tja, beste TREF - daar zat ik. Geen makkelijke vraag van die mevrouw, vond ik. Het zou natuurlijk zo mooi zijn als 't zo was; en zo leuk als dat aannemelijk gemaakt kon worden met behulp van een bijna 60 jaar oud verhaaltje van Simon Carmiggelt. 'k Ben wel benieuwd naar wat jouw eerste reactie op deze vraag zou zijn... Eerlijk gezegd heb ik er best een poos over gepekerd. Het is zo verleidelijk, vind ik, om nu te zeggen: 'Ja hoor - in de afgelopen generatie zijn de mensen duidelijk opener en eerlijker geworden tegenover zichzelf en anderen; dat zie je maar aan het feit dat nu meer mensen durven vragen wat een onbekend woord betekent'. Maar helaas: volgens mij is het niet zo. Ja, ik weet wel: de termen 'mondig' en 'verantwoordelijke' lees en hoor je overal om je heen. Niet zelden overigens worden die termen in één adem in verband gebracht met een bezuinigingsoperatie die men van bovenaf graag wil opleggen... Oei, wat zeg ik nu! Vind je me erg pessimistisch klinken? Of denk je dat ik tijdelijk wat somber ben door die opkomende griep?

Ik heb nagedacht of er nu andere termen zijn dan 'epibreren', waarmee wij ons nu 'zoet' houden: termen die eigenlijk niets betekenen, maar die we voor zoete koek slikken. En ja hoor - in de reclame vond ik ze bij de vleet. Met m'n suffe kop heb ik tv-reclame zitten kijken en wat tijdschriften doorgebladerd. In korte tijd vond ik drie producten die onder meer werden aangeprezen met de term 'dit product is wetenschappelijk getest'. Ja, ammehoela! Dat zegt nou net helemaal niks! Je kunt alles wel testen; maar het is niet zozeer van belang dat iets getest is, maar wat uit die test is gekomen: daar gaat het om. En dat zeggen ze dan niet. Met andere woorden: ze hadden ook kunnen zeggen: 'Dit product is uitstekend geëpibreerd!'. Ben je er nog, TREF, of haak je al af? Weet je nog van dat drankje, waarbij je jarenlang hoorde: 'Het mooiste gewicht is evenwicht?' Ik heb die zin heel vaak gehoord - uitgesproken met zo'n mooie stem dat ik haast vanzelf dacht: 'Wat een vriendelijke vrouw! Zij heeft vast het beste met me voor! Ze moet wel gelijk hebben.' Alleen: evenwicht is helemaal geen gewicht; dus die prettig klinkende zin, die nog rijmt ook, slaat absoluut nergens op. Ze had ook kunnen zeggen: 'Dit drankje is heel lekker geëpibreerd!' - en met zo'n stem had ik haar misschien nog geloofd ook. De mensheid wil nu eenmaal bedrogen worden. We houden graag een ander, en op z'n tijd ook onszelf, een beetje voor de gek. Volgens mij is dat nu niet zoveel anders dan in een vorige en in een volgende generatie. Ik vind mezelf niet pessimistisch hoor - ik weet best dat ieder individu 'eerlijker, bewuster, assertiever of opener' kan worden. Alleen: met 'de mensheid' of met 'een generatie' gaat dat denk ik niet zo snel.

Wel, TREF, ik ga nu slapen. Laat je wat van je horen? Als je wilt krijg je volgende maand weer een 'gewoon stukje'.

Hartelijke groet,
Frans

Frans de Jong is de uitbater en eigenaar van antiquariaatje 'De Terechte Kronkel', het kleinste tweedehands boekwinkeltje ter wereld, in Amsterdam. Voor meer informatie: deterechtekronkel.nl Of kijk op facebook: facebook.com/deterechtekronkel

Het *LEVEN*, het *LOT* en de *DOOD*

Henriëtte van Gasteren (Sevenum, 1964), is beter bekend als kunstfotograaf Lilith Love uit Reuver. Wie in de Amsterdamse Jordaan loopt kan het overkomen dat hij in de Eduard Planting Gallery aldaar, tegen het werk van Lilith aanloopt. Dat is niet zo vreemd want het werk van deze bijzondere fotograaf is al tot ver over de landsgrenzen tentoongesteld en verdient daardoor zeker een plek in de betere Kunstgaleries. Zelfportretten van Lilith waren vorig jaar zomer in New York te zien tijdens twee bijzondere Nederlandse exposities in Photoville Brooklyn, namelijk The Wonder of Woman en Let's Face It van FotoFestival Naarden. Eerder behaalde ze de tweede plaats bij de International Color Awards. In 2011 rangschikte stichting Kunstweek haar bij de 25 beste kunstenaars van het jaar. Haar werk maakt deel uit van befaamde kunstcollecties als die van Museum Van Bommel van Dam in Venlo (NL), Museum Ikob in Eupen (B) van Generali Verzekeringsmaatschappij in Diemen (NL). Foto's van Lilith waren eerder te zien in onder meer het Gemeentemuseum in Den Haag, galerie Torch in Amsterdam alsook beide genoemde musea.

Opmerkelijk is het dat deze fotograaf zichzelf gebruikt als model voor haar foto's en tevens de fotograaf is. Een bijzondere dubbelrol omdat Lilith naast haar bijzondere fotografische kwaliteiten ook beschikt over een behoorlijk poseertalent om het maar zo te noemen. Ze maakt gebruik van een draadloze afstandbediening en weegt nauwkeurig af wanneer en op welk moment de knop ingedrukt moet worden. Dat dit soms een zinnenprikkelend moment kan zijn voor menige toeschouwer is niet toonaangevend voor het oeuvre van Lilith Love.

Ze beoogt dat mensen gaan na denken over het leven, het lot en de dood en wil het verhaal vertellen over vrouwen, kwetsbaarheid, verdriet en geluk. Lilith legt uit: 'Mijn leven is mijn inspiratiebron. Mijn zelfportretten zijn mijn dagboek en tevens communicatiemiddel met anderen. Door mijn foto's wil ik zaken aan de kaak stellen en bespreekbaar maken, zonder zelf hierover per se een oordeel te vellen. Sommige zaken zijn niet vanzelfsprekend, ook al zitten ze vaak vastgeroest in ons systeem, in de maatschappij, in onze denkwereld.' Haar huis in Reuver is een dankbaar decor geweest de afgelopen jaren. Bijna iedere uithoek is door haar gefotografeerd en uiteindelijk terug te zien in haar kunstfoto's. Daarom heeft zij in 2012 een oproep in de krant gedaan aan mensen om hun huizen aan haar ter beschikking te stellen voor haar zelfportretten. Enige voorwaarde: de huisbewoners mogen op dat moment niet thuis zijn. In vol vertrouwen overhandigden tientallen huiseigenaren haar de huissleutels. De huiselijke omgeving als symbool voor de beschermde wereld waar je jezelf kunt zijn, om die te doorbreken. Door binnen te dringen in de geborgenheid van anderen. De organische lijnvoeringen laten contrasteren met de rechtlijnigheid van een interieur, die misschien wel haaks staat op wat het lichaam normaliter gewend is. 'Welke invloed heeft andermans omgeving op mijn openheid? Durf ik me evengoed kwetsbaar op te stellen? Ben ik bang inbreuk te maken op iemands privacy door mezelf daar te fotograferen? Overschrijd ik grenzen, van mezelf of van een ander? Kan ik evengoed mezelf zijn?'

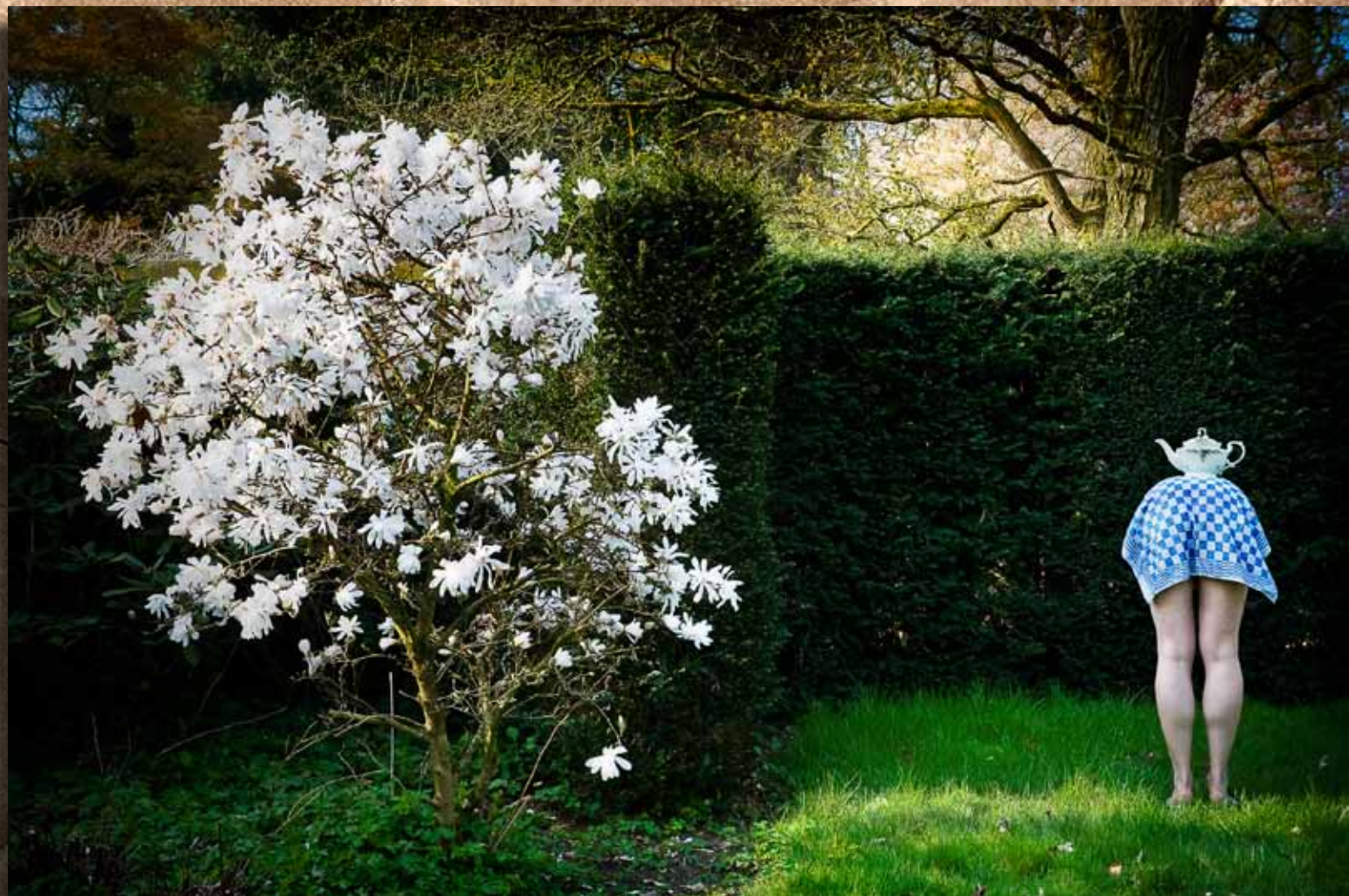
Een impressie van dit huisproject 'Lilith in da House' was in 2012 bij Eduard Planting Gallery in Amsterdam te zien. Lilith is voornemens dit project te continueren en mogelijk uit te breiden naar het buitenland. Tijdens de Ostrale '013 in Dresden (BRD) zal opnieuw een aantal zelfportretten uit deze serie worden geëxposeerd.

Voordat het creatieve doorbrak, werkte Lilith ongeveer twintig jaar als directiesecretaresse. Ze is dus een laatbloeier. Aan belangstelling geen gebrek. Toen ze een aantal jaren geleden een internationale fotoprijs won, wakte dat de belangstelling van directeur Rick Vercauteren van Museum van Bommel van Dam in Venlo. Het museum kocht vier zelfportretten aan en Vercauteren maakte als curator een selectie van haar foto's voor een tentoonstelling in het euregio-Haus in Mönchengladbach. Daar werden sommige foto's geweigerd. Te gewaagd, vond men. Tijdens de opening van deze expositie droeg een groot aantal gasten inclusief curator Vercauteren en Lilith een t-shirt met daarop de verboden zelfportretten afgebeeld. Op deze manier waren ze tijdens de expositie in het euregio-Haus toch te zien. Typisch Lilith.

Lilith exposeert vanaf zaterdag 1 juni t/m 30 juni 2013 bij Amsterdam Outsider Art.

Bert Schoonhoven, galeriehouder van Amsterdam-Outsider-Art.nl

Foto's: Lilith Love

Ik ben een *eenvoudig, gelukkig* mens

Het is heel knus en gezellig in het flatje van Roelie Lodewegen. Smaakvol en proper ingericht, rust uitstralend. Het is klein, maar Roelie heeft niet zoveel nodig: 'Ik ben een eenvoudig, gelukkig mens'. Tot voor kort werkte ze in een juwelierszaak, maar nadat die was opgehouden, stortte Roelie zich als Jehovah's Getuige nog meer op het prediken. Daaraan heeft ze een dagtaak.

Roelie werd 64 jaar geleden geboren in Doezum, een klein, Gronings dorpje bij Leek. 'Toen ik een jaar of acht, negen was, zijn we naar Goor verhuisd', vertelt ze. 'Mijn vader kreeg een baan bij Eternit, het bedrijf waar later zoveel om te doen was vanwege het asbest. Hij heeft er gelukkig niets aan overgehouden. Hij is nu 86 en het gaat prima met hem, alhoewel hij twintig jaar geleden een hartoperatie heeft gehad, waarbij hij zeven omleidingen kreeg. Mijn moeder is twee jaar geleden overleden.' Toen Roelie twaalf jaar was, scheidden haar ouders. Haar jongere zusje ging bij haar moeder wonen en Roelie bleef bij haar vader. 'Hij hertrouwde later, ik heb halfbroertjes en halfzusjes waar ik ook nog een tijdje voor gezorgd heb. Het is merkwaardig: als kind hobbeld je gewoon door als je ouders scheiden. Je gaat gewoon naar school, je speelt, en je leeft verder. Pas later kreeg ik er last van, toen drong het meer door.' Van de lagere school in Goor ging ze naar de huishoudschool. 'Maar ik was meer thuis in de huishouding aan het werk dan op school, zo ging dat destijds. Op een gegeven moment ben ik als assemblagemedewerkster bij textielfabriek Jannink in Goor aan het werk gegaan. Dat was een hele grote fabriek en daar werkte ik in ploegendienst met een aantal meisjes. Dat was een hele leuke periode. Ik ben wel een strebertje, een regel-tante, ik organiseer graag, dus ik deed er allerlei klusjes bij. Op een gegeven moment vroegen ze of ik een leidinggevende functie wilde. Maar mijn vader zei dat ik dat niet moest doen. Hij dacht dat ik dan voor het karretje zou worden gespannen.'

Op m'n plek

Toen Roelie twintig was trouwde ze. 'Mijn man was ook Jehovah's Getuige, ik kende hem al langer. Ik werd huisvrouw, in die tijd zei je je baan op als je ging trouwen. Na een tijdje verhuisden we naar Meppel. Daar kon mijn man makkelijker een baan krijgen en een woning. Zijn ouders woonden er ook. Het was er heel gezellig, we woonden in een buurt met meer Jehovah's Getuigen. We aten gezamenlijk snert en taart en als de overbuurvrouw 's ochtends de bedden naar buiten deed om te luchten, gebaarde ze of ik kwam koffie drinken. Dat was een fijne tijd.' Na een tijdje verhuisde het gezin met dochter Tamara naar Zwolle. 'Sinds elf jaar ben ik alleen. Geen makkelijke periode. Maar je gaat gewoon door, je moet wel. Ik vond een baan bij een juwelierszaak, eerst als schoonmaakster, later in de verkoop. Daar voelde ik me wel op m'n plek. Ik houd dus van organiseren en regelen en ik kreeg daar alle ruimte om de dingen naar eigen inzicht te veranderen en verbeteren. Helaas is de eigenaar er vorig jaar mee opgehouden. Ik kwam in de WW en moest dus solliciteren. Moeilijk en niet haalbaar op mijn leeftijd.'

Luisterend oor

Op de fiets bezoekt Roelie mensen in Zwolle en de wijde omgeving. 'Ik denk dat ik maandelijks wel bij zo'n zestig, zeventig mensen de Wachttorens en Ontwaakt! breng. Het prediken is niet iets dat we móeten, maar iets dat we graag willen. Ik doe het al sinds mijn zestiende, het gaat gewoon automatisch. En vooral in deze tijd, waarin het allemaal steeds erger wordt in de wereld, krijgen mensen steeds meer vragen. Ik trek vaak de volgende vergelijking: als er een huis in brand staat en je kunt nog iemand redden, dan doe je dat toch graag. Mensen moeten zelf weten wat ze willen, als ze troost uit de bijbel willen en een luisterend oor hebben, kun je er heel mooie, goede gesprekken mee hebben.' Roelie fietst van Zwolle naar Hattem en naar Wezep, kilometers legt ze af.

‘Ik vind het heel leuk. Ik heb best een heel netwerk opgebouwd met mensen die de tijdschriftjes willen lezen. Veel mensen luchten hun hart bij me. Ik luister dan ook graag. Dat is belangrijkste wat we leren: een luisterend oor bieden. Je hebt ook Jehovah’s Getuigen die zelf graag praten, maar je moet niet te overweldigend zijn vind ik, dat stoot af. Daarom ga ik ook graag alleen op pad. Jezus zei wel dat je twee aan twee op pad moet gaan, maar als je alleen gaat, staan mensen meer open, heb ik gemerkt.’ Het gaat niet om mensen te bekeren tot Jehovah’s Getuigen. ‘Je hoort wel mensen zeggen dat ze al een ander geloof hebben of dat ze nooit Jehovah’s Getuige willen worden, maar wat wij in feite alleen maar graag willen is dat de mensen kennis maken met de bijbel. Kijk, ikzelf kan mensen niet veranderen. Dat kan de bijbel wel. Ik kan wel dingen vertellen, ik kan bijbelstudie geven, maar of de mensen er wat mee willen doen is aan henzelf. Het zou heel mooi zijn als mensen naar de bijbel zouden leven. Dan zou er geen oorlog meer zijn en iedereen zou gelijk zijn. Acceptatie, dat is het uitgangspunt. Hoop naar de toekomst. Wij willen dat graag uitdragen, verder kan iedereen zelf kiezen wat hij doet met zijn leven.’

Mooiste moment van mijn leven

De ouders van Roelie waren ook Jehovah’s Getuigen. ‘Ik ben gewoon met de bijbel opgegroeid. Maar op een gegeven moment, als je een jaar of vijftien, zestien bent, ga je zelf wel bewuster nadenken over wat je wilt met je leven en je toekomst. Ik heb nooit echt getwijfeld. Ik ben ook nooit dwars geweest. Ik had een vriendin die rookte, en toen ben ik ook stiekem gaan roken. Maar op een zeker moment, zeker naar mijn doop toe, bedacht ik dat dat niet juist was. Niet omdat het niet mocht, of omdat iemand zei dat het verboden was, maar omdat ik van binnen wist dat het niet goed was.

Dus toen ben ik gestopt. En op 19 augustus 1966 heb ik me tijdens een groot congres in Amsterdam laten dopen. Dat is het mooiste moment van mijn leven geweest, dat vind ik nog steeds.’ De doop gebeurt door onderdompeling in een doopbassin, tijdens vergaderingen of congressen. En als iemand niet in staat is om daar naar toe te gaan, kan het ook in de badkuip. ‘Het is iets waar je naar toeleeft, dat noem je een opdracht’, legt Roelie uit. ‘Je wordt gevraagd of je op de goede manier leeft en niets doet wat niet strookt met gods wil.’ In de bijna vijftig jaar dat Roelie predikt, is niemand van de mensen die ze bezocht en bezoekt Jehovah’s Getuige geworden. ‘Ik heb wel mensen bijbelstudie gegeven, maar die stopten na verloop van tijd om verschillende redenen. Je krijgt een soort verantwoordelijkheid, en sommige mensen willen daar niet aan.’ Het aantal Jehovah’s Getuigen in Nederland groeit wel nog steeds. Roelie laat een jaaroverzicht zien. ‘In 2012 waren er in Nederland 30.226 Jehovah’s Getuigen. Ik denk dat er in Zwolle een dikke 300 zijn, verdeeld over drie gemeentes.’

Tjsetsjeense vriendin

Op een gegeven moment leerde Roelie Russisch spreken, om zo ook mensen in asielzoekerscentra te kunnen benaderen. ‘Het is een heel moeilijke taal. Maar met hulp van een Nederlandse en Russische bijbel en veel gebaren lukte het toch. In het asielzoekerscentrum heb ik Rita uit Tsjetsjenië leren kennen met haar drie kinderen, waarvan Sabine de oudste was. Met hen heb ik een heel goede band opgebouwd. Rita had veel meegemaakt. Ze was ook Jehovah’s Getuige, ze vond het heel fijn dat ze een “zuster” ontmoette in een land waar ze verder helemaal niemand kende. We werden vriendinnen, of we kregen eigenlijk meer een soort moeder/dochterrelatie. Ze was nog jong, begin dertig.

We leren altijd wel dat je afstand moet houden en emotioneel niet teveel betrokken moet raken. Mensen vinden dat vaak niet prettig en bovendien gaat het privéleven van iemand anders je niets aan. Maar met Rita en haar kinderen was het anders. Ik kwam er heel veel en ging met dat kleine meisje Sabine de stad in. Op een gegeven moment moesten ze verhuizen naar het asielzoekerscentrum in Soest en toen was ik helemaal van de kaart. Ik ging ook nog vaak naar Soest met mijn autootje. Op een gegeven moment kwam ik daar -ik vergeet het nooit- en toen was de hele kamer leeggeruimd. Alleen het rugzakje van Sabine lag er nog. Dat heeft me ontzettend aangegrepen. Drie maanden later belde Rita me: ze zaten in Brussel. Daar ben ik ook nog een paar keer geweest. Ik kom er nu niet meer vaak. Ze hebben een eigen bestaan opgebouwd. Maar die band, die is er nog steeds.'

Iedereen is gelijkwaardig

Niets is verplicht bij de Jehovah's Getuigen. 'Wat we doen, wat we bieden, wat we bouwen en wat we geven: het is allemaal vrijwillig. Er wordt vrijwillig financieel bijgedragen en geholpen. Het heeft met liefde te maken. Als je ergens in investeert krijgt je er ook wat voor terug. En je voelt dat het werkt. Zoals bij Rita en haar kinderen. Je probeert er voor elkaar te zijn en we moedigen elkaar aan. Er is ook geen hiërarchie bij ons, we hebben geen baas, iedereen is gelijkwaardig. Iedereen heeft natuurlijk z'n taak want er moet wel orde zijn. We hebben de bijbel en elkaar en dat biedt heel veel houvast. Je probeert er voor elkaar te zijn. Een zuster van ons is momenteel erg ziek. Ze is heel blij met haar geloof en haar broeders en zusters, die bieden haar kracht en aanmoediging.'

Roelie denkt na. 'En weet je, natuurlijk zijn wij verdrietig als er iemand overlijdt, maar we verdrinken er niet in. Want wij zien het als gewoon een slaap. Op een gegeven moment vindt de opstanding plaats. Dan zien wij elkaar weer. Kijk, we willen natuurlijk allemaal leven, of je nu 25 of 100 bent. Mijn vader heeft destijds ook die zware operatie gehad. Daarbij kiezen we er wel voor om geen bloed te nemen, omdat dat ook in de bijbel staat. Hij is destijds speciaal in Breda geopereerd, omdat dat daar kon. Inmiddels zijn er al veel meer voorzieningen gekomen waardoor bloedtransfusie helemaal niet meer nodig is. Doktoren zijn er zelf ook steeds meer voor. En als je dan toch sterft, dan ben je in getrouwheid gestorven, waardoor je dus de opstanding krijgt. De schepper heeft het beste met ons voor. Het komt allemaal goed. Dat is een ding wat zeker is.'

Frustraties en vooroordelen

'Soms ontmoet je mensen die lelijk kunnen doen', zegt Roelie. 'Die kunnen heel erg uitvallen. Dan is het de kunst om vriendelijk goedendag te zeggen, je om te draaien en verder te gaan. Want we zoeken niet de mensen die de strijd willen aangaan. Er zijn altijd mensen met frustraties en met vooroordelen, maar dat kan ook aan het moment of de situatie liggen. Het kan maar zo zijn dat als je er de volgende keer komt, dat ze dan anders reageren. Kijk, soms vind ik het best erg als mensen heel vervelend reageren. Maar tegelijk vind ik het ook wel zielig. Deze mensen hebben helemaal geen houvast. Ik laat me ook niet ontmoedigen, want ik wil het gewoon heel graag uitdragen, doorgeven wat voor goeds de bijbel te bieden heeft. Ik vind het ook heel leuk om met mensen om te gaan, met ze in gesprek te gaan en te luisteren.'

Roelie heeft een mooie, smaakvol ingerichte benedenwoning, en buiten, voor haar flat, heeft ze op de gemeentegrond zelf een tuintje met bank aangelegd. De viooltjes bloeien er volop. 'Ordenen en poetsen is mijn hobby', zegt ze. 'Als ik de ramen buiten lap, neem ik die van de nieuwe buurjongen ook even mee. Ik hou het portiek schoon en ik wil dat mijn huis netjes is. Waar een ander als hobby gaat bloemschikken, loop ik net zo lief met een emmertje met sop. Ik heb het goed. De kachel brandt, er komt water uit de kraan en als ik me zelf eens wil verwennen, haal ik de mooiste dingen uit de kringloopwinkel. Het is geen grote flat, maar ik heb er genoeg aan. Ik ben een eenvoudig en heel gelukkig mens.'

CRISIS

Ik heb saxofoonles in een lokaal met een glazen deur. Even verderop, in de grote zaal, repeteert het harmonieorkest waarvan ik ooit, als ik maar goed genoeg oefen, deel zal uitmaken.

Voorlopig blijft het bij les. Mijn leraar begeleidt mij achter de piano, terwijl hij aanwijzingen geeft over mijn saxofoonspel. Bijzonder is dat ik af en toe hetzelfde doe jegens hem, als hij het juiste akkoord niet kan vinden. De piano is immers mijn hoofdinstrument.

In mijn ooghoek zie ik iets bewegen. Het is een lieve vriend, trompettist in het orkest dat even pauze heeft. Hij staat voor de deur te zwaaien en wij zwaaien terug, alvorens ons op een nieuwe etude te storten. Saxofoon spelen is best lastig voor een pianist!

Terwijl ik speel, zie ik de bevriende trompettist door de gang heen en weer drementelen. Af en toe kijkt hij door de glazen deur, hij trekt gekke bekken en maakt rare sprongetjes. Een nadeel aan de saxofoon ten opzichte van de piano, is dat je tijdens het spelen niet kunt lachen. En tijdens het lachen niet kunt spelen. Ik breek de etude voortijdig af.

Het is goed hem vrolijk te zien. Een half jaar geleden onverwacht werkloos, enkele maanden terug met wat geluk in dienst gekomen bij een groeiend bedrijfje, maar nog altijd onzeker over zijn toekomst. Het is wat met die crisis.

Eindelijk komt hij dan toch binnen.

“Sorry dat ik stoor,” zegt hij met een grote grijns op zijn gezicht, “gaat het goed hier?”

“Ja hoor,” roepen wij in koor. “Met jou ook?”

“Ik ben heel blij,” jubelt mijn kameraad.

Ik ken hem langer dan vandaag en weet dat hij nu wacht totdat ik vraag waarom.

“Waarom dan?”

“Ik heb een vast contract gekregen!”

Het is gelukkig niet alleen maar crisis wat de klok slaat.

*Janneke Pelle werkt in zorg en horeca,
is koorpianiste, recenseert theatervoorstellingen
en geeft elke week Nederlandse les aan een
inburgerende leeftijdgenote.
Bovenal houdt ze van mensen en hun verhalen.
Hierover schrijft ze op weblog.theefiets.nl.*

(On)gehoord

‘Wat eten we vandaag?’, riep de Surinamer in zijn deurpost terwijl hij keek naar de grote plastic tas waarmee de buurvrouw kwam aanzetten. ‘Viooltjes!’, riep ze terug. Zijn volle lach vulde de smalle straat en galmde nog na in de herinnering van de buurvrouw toen ze haar balkonnetje beplantte.

‘Soms voel ik mij zo open, dat ik moet dichten’, zei de dromerige jongen op het bankje in het park. Hij pakte pen en papier uit zijn jasje en keek peinzend voorbij de einder.

‘Het enige wat ik beleg is m’n brood’, zei Marja tegen de bankmedewerker die haar opbelde om te vragen of ze misschien effecten wilde aanschaffen.

Iemand had zijn boekenkast geleegd bij het vuilnis. Bij de chaotische berg bladzijden zat een man in een scootmobiel, bijgelicht door een lantaarnpaal, de schat te ontleden. Zijn scootmobiel pulde aan alle kanten uit van de boeken. ‘Thuis heb ik er vierduizend. Van Anne Frank. En Winnetoe.’

Of hij die állemaal had gelezen, vroeg ik.

‘Nee’, zei hij apathisch.

‘Geeneen.’

Hij had ook nog een mopperend worstenhondje. Die wilde lekker naar zijn mand, maar zijn baas bleef maar bladeren. Uit wanhoop probeerde hij het nog bij mij, duwend met zijn snuit tegen mijn jas, met een kleine snik. Alsof hij zei: ‘doe JIJ dan iets’.

‘Het ware licht ziet men alleen in de duisternis’, zei de nepgoeroe en hij liep in het diepe donker keihard tegen de lamp.

De twee jongens bij het kampvuur zaten woest met elkaar te praten. ‘Ben je in de sloot gesprongen?’ vroeg de een. ‘Nee’, zei de ander, ‘INTEGENDEEL!!!’ ‘Wat is dan het tegenovergestelde van in de sloot springen?’ vroeg de eerste. De ander keek hem geërgerd aan en zei toen duister in het flinkerende licht van de vlammen: ‘ópstijgen natuurlijk...’

**Zit u met een burgerlikheidsprobleem?
Kampt u met ongewenste hokjesgeest?
Mail Secretia!**

info@TREFmagazine.nl

Beste Secretia,

Altijd als ik een collectant aan de deur krijg, heb ik de neiging om een flinke discussie aan te gaan over over de balk gegooid geld, en vooral bij onderzoek naar ziektes zou ik wel eens willen weten hoe het geld besteed wordt en waarom men niet mondiaal samenwerkt in plaats van dat elk shitlandje het ei wil uitvinden. Moet ik nog geven?

Groetjes,
Mark

Beste Mark,

Goede vraag, jongen. De meeste mensen denken daar liever helemaal niet over na. Op het moment dat zij een muntje in de bus hebben gegooid denken ze goed te hebben gehandeld, beleefd te zijn geweest naar de collectant, hun burgerplicht naar de medemens goed te hebben vervuld en de wereld te hebben gered van naderend onheil. HAHahaha, laat me niet lachen! Op deze manier geven aan Goede Doelen is slechts het bevredigen van een heel egoïstisch gevoel van: kijk mij eens verschrikkelijk goed doen!

Dat is over het algemeen de enige reden voor de meeste mensen om te geven aan Goede Doelen, uitzonderingen daargelaten. Velen hebben helemaal geen zin om zich te verdiepen in de collecterende instantie. Als je echt goed wilt doen en serieus wilt geven, moet je inderdaad eens even in de instanties gaan duiken en vooral de jaarverslagen lezen en checken. Want sjonge sjonge, wat blijft er overal een geld aan de balk hangen.

Succes!
Secretia

Lekker & goedkoop: *recepten voor vier personen*

Met een beetje creativiteit zet je met simpele ingrediënten al iets lekkers op tafel, en dat hoeft echt niet duur te zijn. Deze keer in TREF vier makkelijke recepten, inclusief kostenplaatje. Eet smakelijk! Mathilde

Hollandse Groentesalade: Totale kosten: € 5,55

Ingrediënten: 400 gram sperziebonen € 1,48, bakje cherrytomaten € 1,19, pot witte bonen € 0,88, stuk belegen kaas € 2,00, mosterd, olie, citroensap, peper en zout

Bereiding:

Kook de sperziebonen beetgaar in 5-8 minuten, giet af en laat afkoelen. Snij de cherrytomaten doormidden. Spoel de witte bonen af onder de kraan, laat uitlekken. Snij het stuk belegen kaas in blokjes. Doe alles bij elkaar in een kom. Meng wat olie en citroensap met een theelepel mosterd, doe er peper en zout naar smaak bij en schenk de dressing over de salade. Geef er stokbrood of gestoaste boterhammen bij.

Griesmeelpudding: Totale kosten: € 1,41

Ingrediënten: 100 gram griesmeel € 0,14 (pak van 500 gram voor € 0,69), 1 liter melk € 0,59, 1 zakje vanillesuiker € 0,59, 75 gram suiker € 0,09, zout, optioneel: koekkrumels, een handje rozijnen of wat overgebleven nootjes

Bereiding:

Strooi griesmeel in kokende melk, voeg de vanillesuiker, gewone suiker en een snufje zout toe. Drie minuten zachtjes laten koken, af en toe roeren. Voeg de optionele ingrediënten toe en giet de pap in een met koud water omgespoelde leuke vorm of gewone schaalpjes. Zet twee uur in de koelkast en keer dan om.

Aardappelsalade: Totale kosten: € 2,30

Ingrediënten: 1 kilo vastkokende aardappelen € 0,80 (€ 3,99 voor 5 kilo), 5 eetlepels Zaanse mayonaise € 0,40, 1 dl magere yoghurt € 0,10, teentje knoflook, peper en zout, verse bieslook in pot € 1,00

Bereiding:

Schil de aardappels, snij in kleine stukjes en kook ze in 10 minuten beetgaar. Afgieten en laten afkoelen. Meng de mayonaise met de yoghurt, voeg de geperste knoflook, peper, zout en stukjes afgeknipte bieslook toe. Giet de saus over de aardappels en laat 15 minuten intrekken.

Pitabroodjes shoarma: Totale kosten: € 10,65

Ingrediënten: 2 pakken pitabroodjes € 2,00, 1 kilo gekruide shoarmareepjes € 6,00, 3 paprika's € 1,35, 2 pakjes gemengde sla € 1,30

Bereiding:

Braad de shoarmareepjes 15-20 minuten. Snij de paprika's in reepjes en bak in een beetje olie zacht. Toast de pitabroodjes in de broodrooster en snij gedeeltelijk open. Schep de shoarmareepjes in de broodjes en serveer met de paprikareepjes en de salade. Lekker met knoflooksaus (zie recept aardappelsalade).

MAGAZINE TREK

De TREIN van vijf voor twaalf

‘Ik ben er helemaal klaar voor’, zegt de oude seinwachter. Hij haalt luidruchtig zijn neus op en staart naar buiten. De stugge, zwijgzame man woont nog altijd aan het spoor. Hij kan het niet missen, het geluid van de treinen die ratelend over de rails rijden. Kedoeng, kedoeng, kedoeng.

‘Ik ben er helemaal klaar voor. Ik heb het altijd gezegd en ik blijf het zeggen: dit gaat een keer mis.’ Zijn knoestige knuisten omklemmen de koffiemok, de witte knokkels tonen zijn frustratie. ‘Vroeger was het absoluut niet mogelijk. Dat één technisch mankementje het gehele treinverkeer plat legt. Vroeger werd elk sein, elke wissel, elke overweg in de gaten gehouden door mensen die wisten wat ze deden.’ Hij ontsteekt met een lucifer de olielamp die boven de keukentafel hangt. Het is mistig buiten, het daglicht dringt amper door. ‘Toen had je nog treinen, die niet afhankelijk waren van computers. Toen had je nog mensen die verstand hadden van hun vak. Toen deden we het samen met z’n allen en we voelden een gedeelde verantwoordelijkheid. Toen lieten we het niet aan een computer over. Nu wordt het treinverkeer door mensen in kantoren geregeld. Mensen die nog nooit een wissel van dichtbij hebben gezien. Mensen die hun schouders ophalen als het misgaat.’

Een misthoorn overstemt zijn weemoedige woorden. De trein van vijf voor twaalf nadert de overgang. Auto’s wachten. ‘Maar ik ben er klaar voor. Ik ben er altijd klaar voor.’ De oude seinwachter staat op en rommelt in een kast in de hoek van de keuken. Dan komt hij terug met een oude pet. Hij slaat er wat stof af, zet hem eerbiedig op zijn hoofd en recht zijn rug. ‘Ik weet dat het ooit zal komen. Ik ben al jaren helemaal voorbereid.’ Hij gaat weer aan de tafel zitten, pakt zijn koffiemok en kijkt naar de zwarte, bakelieten telefoon die bij de deur aan de muur hangt. ‘Ik weet zeker dat ze me straks bellen en dan sta ik binnen tien minuten op mijn post.’

De telefoon zwijgt.
Het is vijf voor twaalf, maar de telefoon zwijgt.

Puntenslijper

